

2^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσωνα, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέρας ὑπαρχούσας τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

A. Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) σύμφωνα με το νόημα του αποσπάσματος.

1. Είναι ἀπίθανο ὁ ἄνθρωπος νὰ χρησιμοποιοῦσιν με ἐπικίνδυνον τρόπο τὶς φυσικὰς τοῦ δυνάμεις.
2. Ἡ ἐνασχόληση τοῦ ἀνθρώπου με τὴν φιλοσοφίαν μπορεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὶς ἐσφαλμένους χρήσεις τῶν δυνατοτήτων ποὺ ἔχει.
3. Για νὰ εἶναι κάποιος σωστός σὲ τὶς σχέσεις τοῦ με τοὺς ἄλλους καὶ ἀπέναντι σὲ τὶς υποχρεώσεις ποὺ ἔχει σὲ τὴν πόλιν συνεπικουρεῖται ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν.
4. Ἡ φιλοσοφία εἶναι ἀρωγὸς σὲ τὴν ἐπιλογήν τοῦ χρησίου τρόπου ζωῆς.
5. Ὅλες οἱ γνώσεις εἶναι ἰσοδύναμες μετὰξὺ τους.
6. Οἱ ἐπιστήμεις ποὺ χαρακτηρίζονται βοηθητικὰς ἐμπεριέχουν τὸ ἀγαθὸν σὲ τὴν συνολικὴν τοῦ σημασία.
7. Ἡ φιλοσοφία ἀνήκει σὲ τὶς βοηθητικὰς ἐπιστήμεις.
8. Μοναδικὴ ιδιότης τῆς φιλοσοφίας εἶναι ἡ ὀρθὴ κρίση.
9. Ἡ φιλοσοφία κατευθύνει ὅλα τὰ πράγματα σὲ τὸν σκοπὸν ποὺ ἀπὸ τὴν φύσιν τους υπηρετοῦν.
10. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀποδέχεται ὅτι ἡ ἐνασχόληση με τὴν φιλοσοφίαν γίνεται με πολλοὺς τρόπους.

B. Να επιλέξετε την απάντηση που συμπληρώνει σωστά τη θεματική πρόταση που σας δίνεται:

1. Ο Αριστοτέλης στο συγκεκριμένο απόσπασμα επιχειρεί

α) να παρουσιάσει τις διακριτές περιοχές γνώσης και να αναλύσει τα χαρακτηριστικά της καθεμίας από αυτές

β) να αποδείξει ότι η φιλοσοφία είναι θεωρητική γνώση των πρώτων αρχών και ως τέτοια είναι ανεξάρτητη από κάθε χρησιμότητα

γ) να δείξει ότι η φιλοσοφία ανήκει στα εφικτά και ωφέλιμα πράγματα που επιθυμούν οι άνθρωποι.

2. Η σχέση των εννοιών βίος και ζωή

α) είναι ταυτόσημες έννοιες

β) η ζωή είναι μία αλλά οι επιλέξιμοι βίοι είναι πολλοί

γ) η ζωή υπόκειται σε διαμόρφωση ενώ ο βίος αποτελεί ένα υπαρκτικό δεδομένο για τον άνθρωπο

3. Η φιλοσοφία ορίζεται ως τέχνη του βίου γιατί

α) καθοδηγεί τον άνθρωπο να επιλέξει τον βίο που θα ακολουθήσει

β) μελετά και αναλύει τις συμπεριφορές των έμβιων όντων και κυρίως του ανθρώπου

γ) έχει ως αντικείμενο όλα τα υπαρκτικά δεδομένα.

4. «εί μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι»: Το απαρέμφατο του χωρίου αναφέρεται

α) στα δικαιώματα που ο πολίτης απολαμβάνει από το κράτος

β) στον τρόπο που ο πολίτης εντάσσεται στη δημόσια ζωή

γ) στις οικονομικές σχέσεις του ελεύθερου πολίτη με την κοινωνία στην οποία ζει.

5. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη το κυρίως ἀγαθόν / ὄλον ἀγαθόν

α) δεν είναι άλλο παρά η ευδαιμονία

β) αποτελεί μέσο για την επίτευξη ενός επόμενου σκοπού

γ) μπορεί να παρουσιαστεί σε πολλές διαφορετικές μορφές και διαφέρει από άνθρωπο σε άνθρωπο.

6. Ο σκοπός της φιλοσοφίας δεν είναι

- α) να ωθήσει τον άνθρωπο να ζήσει μια στοχαστική ζωή
- β) να υποτάξει τη φύση των πραγμάτων προς την κατεύθυνση που χρειάζεται
- γ) να ταυτιστεί με κάθε αξιολογη διανοητική δραστηριότητα.

7. Η φιλοσοφία ανήκει στις επιστήμες

- α) που δημιουργούν τα πλεονεκτήματα στη ζωή του ανθρώπου
- β) που έχει στοιχεία από κάθε διανοητική δραστηριότητα
- γ) που δείχνει στις άλλες διανοητικές δραστηριότητες το αγαθόν.

8. Συνθέτοντας τον Προτρεπτικό ο Αριστοτέλης επιδίωκε

- α) να ακολουθήσει το παράδειγμα του δασκάλου του με τον Διονύσιο παροτρύνοντας τον Θεμισώνα να ασχοληθεί με τη φιλοσοφία για να γίνει φιλόσοφος - βασιλέας
- β) να διαπαιδαγωγήσει τους μαθητές του της Ακαδημίας
- γ) να απευθυνθεί σε κάθε νέο της Αθήνας ανεξάρτητα με τη σχολή που παρακολουθούσε.

9. Ο απώτερος στόχος της ζωής του ανθρώπου

- α) είναι διττός: αφορά και τη δημόσια και την ιδιωτική ζωή
- β) επιτυγχάνεται με τον έλεγχο που ασκούν όλες οι επιστήμες στις δραστηριότητες του ανθρώπου
- γ) αναφέρεται κυρίως στην ορθότητα του δημόσιου βίου.

10. Η σχέση της φιλοσοφίας με τις άλλες επιστήμες είναι

- α) σχέση ισοτιμίας, ισοδυναμίας και αλληλοεξάρτησης
- β) σχέση υποταγής καθώς η φιλοσοφία υποτάσσει τις επιμέρους γνώσεις σε μια κεντρική καθοδήγηση
- γ) σχέση προϋπόθεσης καθώς οι υπόλοιπες επιστήμες δίνουν στη φιλοσοφία το υλικό που απαιτείται για τη θέαση του αγαθού.

11. Η προσφορά της φιλοσοφίας στον άνθρωπο είναι

- α) να βοηθά τον άνθρωπο να ελέγξει και να κατευθύνει το σώμα του και τις δραστηριότητές του
- β) να βοηθά τον άνθρωπο να ελέγξει και να κατευθύνει το πνεύμα του και τις επιμέρους γνώσεις που χρειάζεται για τις δραστηριότητές του
- γ) και τα δύο

12. «ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως»: στο χωρίο αυτό υπάρχει

- α) αντίθεση
- β) κλιμάκωση
- γ) υπερβατό

13. Η επιτακτική δράση που περιγράφεται από τον φιλόσοφο με τους τύπους «ἡγεμονικωτέραις, ἐπιτάττειν, ἐπιτακτικὴν φρόνησιν» πραγματοποιείται

- α) από το λογικό μέρος της ψυχής
- β) από το άλογο μέρος της ψυχής
- γ) από το μέρος της ψυχής που μετέχει και στο λόγον έχον και στο άλογο.

14. «Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως»: Η διαχρονικότητα της φράσης επιτυγχάνεται

- α) με τη χρήση της δεοντολογικής διατύπωσης «φιλοσοφητέον»
- β) με τη χρήση της δοτικής προσωπικής του ενεργούντος προσώπου «ἡμῖν»
- γ) με τη χρήση της υποθετικής πρότασης

15. Στο απόσπασμα οι επιστήμες κατηγοριοποιούνται ως εξής

- α) επιστήμη που παράγει τα αγαθά και επιστήμη που τα χρησιμοποιεί
- β) επιστήμη που χρησιμοποιεί τα αγαθά και επιστήμη που καθοδηγεί
- γ) επιστήμη που παράγει τα αγαθά και επιστήμη που καθοδηγείται

16. Ποιο από τα ακόλουθα δεν είναι χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας

- α) στοχεύει συνολικά στο αγαθό
- β) χρησιμοποιεί τη λογική
- γ) αντιτίθεται στη φύση

17. «εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως»: Το πρωθύστερο σχήμα που υπάρχει στην πρόταση

- α) συνάδει με την αρχαιοελληνική αντίληψη για τη σημασία της ενασχόλησης του πολίτη με τα κοινά
- β) εξηγείται από το γεγονός ότι το κείμενο απευθύνεται στον ηγεμόνα της Κύπρου Θεμισώνα
- γ) δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο Προτρεπτικός γράφτηκε ως απάντηση στον Ισοκράτη

18. Ποια από τις ακόλουθες προτάσεις δεν συνεπάγεται το συμπέρασμα της πρώτης παραγράφου «Ἄρα, πρέπει να φιλοσοφούμε»

- α) η χρήση των οργάνων που διαθέτει ο άνθρωπος δεν ενέχει κινδύνους
- β) όλα τα όργανα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τρόπο καλό και ωφέλιμο ή κακό και βλαπτικό
- γ) η φιλοσοφία διδάσκει τον καλό και ωφέλιμο τρόπο χρήσης των διάφορων οργάνων

19. Ποιο στοιχείο δεν χαρακτηρίζει το απόσπασμα

- α) η δεοντολογική διατύπωση
- β) ο τελολογικός χαρακτήρας
- γ) η απουσία υποκειμενικών στοιχείων

20. Η επίδραση της φιλοσοφίας στον άνθρωπο είναι ολιστική γιατί

- α) επιδρά τόσο στο σώμα όσο και στο πνεύμα
- β) αναγνωρίζει τις φυσικές διεργασίες και τις κατευθύνει
- γ) τον κατευθύνει προς το αγαθό.